

СПРЕЧУВАЊЕ НА ТРГОВИЈАТА СО ДЕЦА

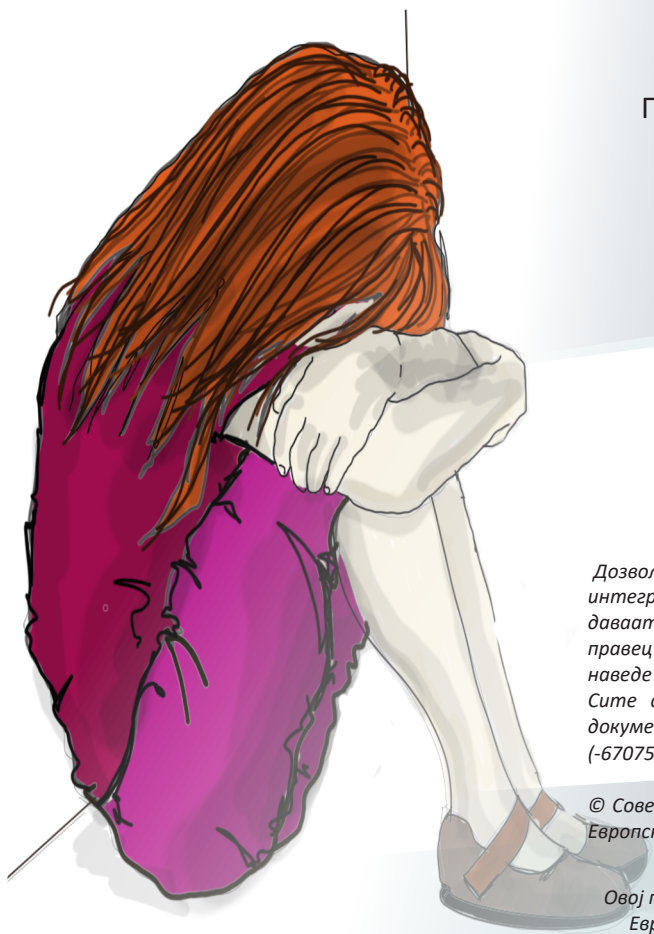
Информативен материјал за заштита
на децата од трговијата со луѓе за учениците
од основно образование од 6. до 9. одделение

Финансирано
од Европската Унија и
Советот на Европа

Имплементирано
од Советот на Европа

Програмска канцеларија на Советот на Европа во Скопје
Деловен центар „Соравија“
Филип Втори Македонски 3
1000 Скопје
Тел.: +389 2 3 100 333

Website: <http://horizontal-facility-eu.coe.int>
E-mail: horizontal.facility@coe.int
Facebook@[jp.horizontal.facility](https://www.facebook.com/jp.horizontal.facility)
Twitter@[CoE_EU_HF](https://twitter.com/CoE_EU_HF)

Дозволена е репродукција на извадоци (до 500 збора), освен за комерцијални цели сè додека интегритетот на текстот е сочуван, извадокот не се користи вон контекст, не се даваат нецелосни информации или генерално не се наведува читателот во погрешен правец во однос на природата, опсегот или содржината на текстот. Секогаш мора да се наведе изворниот текст на следниов начин, „© Советот на Европа, година на издавање“. Сите други барања во врска со репродукцијата/преводот на целиот или делови од документот, треба да се достават до Директоратот за комуникација, Совет на Европа (-67075 Strasbourg Cedex или publishing@coe.int).

© Совет на Европа, ноември 2021. Сите права се задржани. Правата на користење ги има Европската Унија под одредени услови.

Овој производ е изработен со финансиска поддршка на Европската унија и на Советот на Европа. Ставовите изразени овде во никој случај не може да се сметаат за одраз на официјалното мислење на која било од страните.

Дали некогаш сте слушале за **трговија со деца**?
Можеби некој од вас сте слушале, но не знаете што значи, а некои и не сте слушале.

Трговијата со деца е кривично дело.

Мора да го разберете значењето на овие зборови за да може да се заштитите себеси,
да не станете жртва и да не доживеете **сериозно малтретирање и злоупотреба**.

ПРИКАЗНАТА НА АНА ЌЕ ВИ ПОМОГНЕ ДА РАЗБЕРЕТЕ ШТО ПРЕТСТАВУВА ТРГОВИЈАТА СО ДЕЦА:

Живеам во голем град; ученичка сум во 6. одделение. Јас сум одлична ученичка, и многу сакам да читам.

Еден ден, пред да тргнам на училиште, решив да поминам во библиотеката за да ја вратам позајмената книга, и да земам нова. Кога излегов од дома, видов паркирано такси возило, како да чекаше некого. Кога поминав покрај возилото, таксистот го отвори прозорецот и ме запраша каде одам. Му одговорив дека првин ќе одам во библиотеката, па потем на училиште.

Таксистот рече дека патникот што го чекал не се појавил, па ми рече дека ќе ме превезе до библиотеката без пари, за да не задоцнам за на училиште.

Влегов во таксито, но набрзо забележав дека не вози кон библиотеката, па го замолив да запре, но тој ми рече дека првин требало да заврши некоја работа, и потоа ќе ме врати.

Откако излеговме од градот, тој застана покрај еден автомобил, на едно тесно патче. Од автомобилот излезе еден човек. Таксистот го заклучи таксито, и почна да разговара со човекот.

Тој дојде по мене, на сила ме извлече од таксито и ме внесе во неговиот автомобил, каде што имаше уште две деца, момче и девојче, постари од мене.

Плачев и го молев да ме пушти, а другите две деца не велеа ништо. Не ни беше дозволено да разговараме меѓу себе.

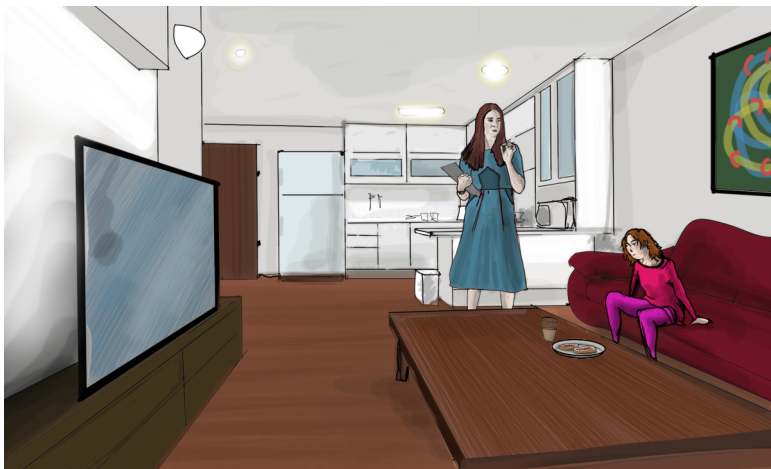
После долго патување, пристигнавме на едно неуредно место. Нè извади од автомобилот и нè предаде на други двајца мажи, со кои продолживме да пешачиме по еден тесен шумски пат. Беше темно и моравме да молчиме. Не знаев каде сме, ниту каде одиме, не ми беше дозволено да прашам, и ми студеше. Минавме низ еден тесен премин.

На другата страна имаше луѓе кои нè чекаа со два автомобили. Излегоа двајца мажи, едниот од нив ме зеде мене, а другиот ги зеде другите две деца. Човекот во автомобилот ми рече, на јазик што едвај го разбирав, дека ќе ме однесе кај него дома, и дека ќе живеам со него, со неговата жена и со неговото дете. Му реков дека не сакам да одам, дека сакам да си одам дома, но тој не ме ни слушаше.

Пристигнавме во станот. Жената ми даде да јадам леб и чај, и ми покажа каде ќе спијам. Тоа беше една мала просторија, каде што чуваа разни работи. Немаше греење, и беше темно. Бев многу уморна, и тешко спиев, но тогаш дојде жената да ме разбуди. Зборуваше брзо и едвај можев да ја разберам што ми кажува. Ми кажа што сè мора да работам низ куќата, плус, дека треба да се грижам за детето. Ѐ реков: „Јас не знам како да ги сработам тие задачи, а и не знам како се чуваат деца“. Таа ми рече: „Ќе научиш“. Таа и мажот ѝ заминаа на работа, јас миев садови, чистев, го преслекував и хранев детето. Вратата беше заклучена, и не ми беше дозволено да излегувам.

Тие доцна се враќаа дома и носеа храна само за детето, јас ги јадев остатоците од претходниот ден. И така беше секој ден. Се плашев, но не знаев колку долго ќе трае ова, бидејќи ми кажаа дека еден ден ќе ме вратат дома. Не знам колку време помина, еден или два месеци, и кога и да ги прашав кога ќе ме вратат дома, тие почнуваа да ме навредуваат, а ако заплачеше детето, и ме тепаа.

Еден ден, детето доби треска, и јас не знаев што да правам. Не можев да повикам никого, немав телефон, а и во станот немаше телефон, а детето беше многу болно. Застанав до вратата и почнав да удирам и да викам, во надеж дека некој ќе ме слушне. За среќа, ме слушна една жена и ме праша што не е во ред. Ѓ реков што не е во ред со детето, а таа ме праша која сум јас. Иако не знаев која е таа жена, ѝ реков дека не сум тукашна, и дека тие луѓе ме држат заклучена. Ѓ реков од каде сум, и ѝ го кажав телефонскиот број на мајка ми. Жената ми кажа да ставам мокра крпа на челото на детето и замина.

Жената ѝ се јавила на мајка ми и ѝ кажала каде се наоѓам. Нареден ден дојдоа двајца полицајци, насила ја отворија вратата, ме најдоа внатре во станот и ме однесоа во полициска станица, каде што ме чекаше татко ми. Плачев, многу плачев, и татко ми, исто така, плачеше, не можев да зборувам. Во придружба на полицијата, јас и татко ми заминавме дома. Ми требаше време да сфатам дека се спасив. Сè уште се плашам; никому повеќе не му верувам, дури ни на луѓето што ги знам.

ЗОШТО АНА СТАНАЛА ЖРТВА НА ТРГОВИЈА СО ДЕЦА?

- Не знаела ништо за трговија со деца.
- Не била свесна за ризиците од трговија со деца.
- Му поверувала на некој странец и прифатила услуга од него.
- Прифатила услуга што не ја побарала.
- Не размислила зошто таксистот би ја возел без пари.

ВНИМАВАЈ

Трговецот со луѓе може да побара помош како начин да ја намами потенцијалната жртва. Може да ти побара да му го покажеш патот, или да му помогнеш околу нешто. Возрасните луѓе не би требало да бараат помош од деца, туку би требало помошта да ја побараат од други возрасни луѓе! Трговците со луѓе се обидуваат да ја придобијат довербата на децата. Може да ги измамат, присилат или убедат децата да излезат од дома и да тргнат со нив. Во трговијата со деца може да се вмешани неколку луѓе, коишто ги врбуваат, превезуваат и експлоатираат децата во истата држава или преку граница.

ШТО ПРЕТСТАВУВА ТРГОВИЈА СО ДЕЦА?

Трговијата со деца настанува кога некој ќе врбува некое дете, ќе го одведе од едно место на друго, или од една држава во друга, или ќе го прифати детето и ќе го засолни, со цел **да го експлоатира или злоупотребува** на различни начини.

КАКО МОЖЕ ДЕЦАТА ДА СТАНАТ ЖРТВИ НА ТРГОВИЈАТА СО ЛУЃЕ?

- Да бидат измамени на друштените мрежи, кога ќе запознаат некого онлајн (спријателување, размена на приватни фотографии што може да се искористат за изнуда).
- Да бидат измамени преку привлечни огласи во медиумите.
- Да бидат киднапирани/украдени од нивните семејства.

НАЧИНИ НА КОИ ДЕЦАТА СЕ ЕКСПЛОАТИРААТ ИЛИ ЗЛОУПОТРЕБУВААТ:

- Сексуална експлоатација,
- Порнографија,
- Домашно слугување,
- Питачење,

- Работа на улица (миење ветробрани, продавање дребулии),
- Работа на полиња, во фабрики,
- Уличен криминал,
- Присилен брак,
- Противзаконско посвојување,
- Земање на органи.

КОЈ МОЖЕ ДА БИДЕ ТРГОВЕЦОТ СО ЛУЃЕТО?

Децата може да ги измами и со нив да тргува и познато и непознато возрасно лице од заедницата, странец, но и пријател, близок член на семејството, а понекогаш дури и најблискиот член на семејството.

КАКО СЕ ЧУВСТВУВААТ ДЕЦАТА КОИ СЕ ЖРТВИ:

- Страдаат од занемареност или физичка и психичка злоупотреба,
- Ги третираат како робови од кои треба да се профитира,
- Се чувствуваат изолирано и осамено,
- Нивните права се повредени,
- Здравјето им е лошо или се болни,
- Животот им е во ризик.

КАКО МОЖЕ ДА СЕ ЗАШТИТИШ СЕБЕСИ?

- Внимавај кога разговараш со луѓе кои се однесуваат чудно или ти поставуваат невообичаени барања – без разлика дали се непознати или некој што веќе го познаваш.
- Внимавај кога некој ќе ти понуди услуга којашто не си ја побарал, а особено кога услугата или подарокот делуваат дека се премногу добри за да бидат вистинити.

- Внимавај кога некој возрасен човек ќе побара помош од дете – возрасните луѓе треба да бараат помош од други возрасни луѓе!
- Интернетот е прекрасно место, но воедно е и место каде луѓето може да се преправаат дека се некој друг. Внимавај постојано, внимателно проверувај ги поканите за спријателување со луѓе што не ти се познати. Секогаш првин разговарај со некој човек на кого му веруваш за сомнителните покани за спријателување или покани и понуди што ќе ги добиеш онлајн, а кои се премногу добри за да бидат вистинити.
- Разговарај со своите родители, баби и дедовци, браќа и сестри, старатели, наставници и пријатели – споделувај ги своите размислувања, стравови и надежи со нив.
- Грижи се за своите пријатели на ист начин како што твоите пријатели се грижат за тебе – и ти внимавај што им се случува на нив, и понуди им ја својата поддршка ако забележиш дека нешто не е во ред.
- Верувај им на своите чувства и емоции – доколку почувствуваш дека нешто не е во ред, дури и ако не ти е сосема јасно што точно не е во ред – веројатно си во право (чувството „О-о“).

ИСТИТЕ ПРАВИЛА ВАЖАТ И ЗА [СВЕТОТ ОНЛАЈН!](#)

Друштвените мрежи, платформи и канали нудат богата и интересна содржина. Но, може да послужат и како средство за врбување на жртвите.

- Внимавај што објавуваш за себеси во јавноста – какви слики, содржини...
- Дури и ако прифатиш онлајн комуникација со лице коешто никогаш не си го запознал, секогаш имај на ум дека зад тој профил може да се крие било кој.
- Ако твојот нов онлајн пријател ти бара да му пратиш слики од себеси или податоци за тоа каде живееш, каде одиш на училиште или каде си го минуваш времето – веднаш кажи им го тоа на твоите родители, баби и дедовци, старатели, наставници, или барем на твоите блиски пријатели.
- **КАЖИ ИМ** на твоите родители, баби и дедовци, старатели, наставници или барем на твоите блиски пријатели доколку некој познаник од онлајн светот се обидува да те запознае во живо.
- **НИКОГАШ** не прифаќај покана **САМ** да запознаеш некој човек што не го познаваш добро или што не го познаваш воопшто. Такво нешто може да биде опасно дури и за возрасните, а камо ли за децата.

СЕГА ЗНАЕШ ПОВЕЌЕ ЗА ТРГОВИЈАТА СО ЛУЃЕ:

- Нема да те измамат лесно.
- Знаеш дека во твојата земја постојат закони кои строго ја забрануваат трговијата со луѓе.
- Знаеш дека полицијата, социјалните служби, правосудството и другите институции и организации во твојата земја вложуваат напори да ја сузбијат трговијата со луѓе.
- Дури и ако се најдеш во синџирот на трговијата со луѓе, ќе знаеш дека тоа НЕ Е по твоја вина.
- Запомни – секое лице помладо од 18 години секогаш се смета за жртва, дури и ако тој или таа биле присилени или измамени да дадат „согласност“ за каков било вид на експлоатација.

Програмска канцеларија на Советот на Европа во Скопје
Деловен центар „Соравија“
Филип Втори Македонски 3
1000 Скопје
Тел.: +389 2 3 100 333

Website: <http://horizontal-facility-eu.coe.int>
E-mail: horizontal.facility@coe.int
[Facebook@jp.horizontal.facility](https://www.facebook.com/jp.horizontal.facility)
[Twitter@CoE_EU_HF](https://twitter.com/CoE_EU_HF)

Финансирано
од Европската Унија и
Советот на Европа

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Имплементирано
од Советот на Европа

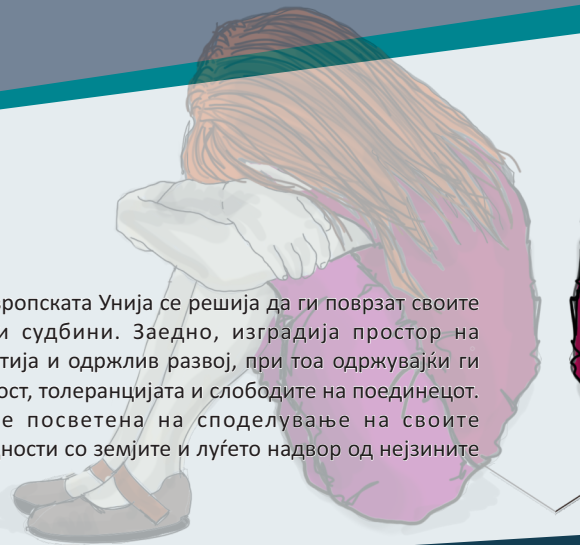
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА - ГРУПА ЗА ПАРОВОЛА ГРАДИМА
MINISTERIA E ARBORIETI DHE SHKENCËS - GRUPA PËR ZAVILLIMET E NËSHIT
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE - GROUP FOR DEVELOPMENT OF EDUCATION

Советот на Европа е водечката организација за човекови права во Европа. Се состои од 47 земји членки, вклучувајќи ги и сите членки на Европската Унија. Сите земји членки на Советот на Европа ја потпишаа Европската конвенција за човековите права, договор наменет за заштита на човековите права, демократијата и владеењето на правото. Европскиот суд за човековите права го надгледува спроведувањето на Конвенцијата во земјите членки.

www.coe.int

Земјите членки на Европската Унија се решија да ги поврзат своите знаења, средства и судбини. Заедно, изградија простор на стабилност, демократија и одржлив развој, при тоа одржувајќи ги културната разноликост, толеранцијата и слободите на поединецот. Европската Унија е посветена на споделување на своите постигнувања и вредности со земјите и луѓето надвор од нејзините граници.

www.europa.eu

Овој производ е изработен со финансиска поддршка на Европската унија и на Советот на Европа. Ставовите изразени овде во никој случај не може да се сметаат за одраз на официјалното мислење на која било од страните.